

RESULTAT

FRÅN SKOGFORSK NR. 3 2010

Nytt avtalspaket för effektivare upphandling av entreprenader i skogen

Anna Furness-Lindén Tel. 018-18 85 35
anna.furness-linden@skogforsk.se

Projektet Professionell upphandling har utvecklat ett avtalspaket för skogsentreprenader – APSE. Det består dels av generella allmänna bestämmelser, dels av mallar för enskilda kontrakt.

I många andra branscher finns branschgemensamma överenskommelser som reglerar entreprenader. De kallas allmänna bestämmelser, och tar upp frågor som ansvar, skadestånd, garantier, försäkringar, hur man löser konflikter m.m. De allmänna bestämmelserna tas normalt in i ett avtal "rakt av", utan ändringar eller förhandling.

I projektet har Skogforsk, tillsammans med ett antal skogsföretag och SMF, skogsentreprenörernas branschorganisation, utvecklat sådana allmänna bestämmelser för skogsentreprenad. De antogs i december 2009 och fick då namnet ABSE09. Målet är att de ska finnas med i alla avtal om skogsentreprenader, både för drivning och skogsvård.

I projektet utvecklades också mallar för uppdragsbeskrivning av drivning

(slutavverkning och gallring), markberedning, plantering och röjning. Mallarna har en dubbel funktion. De är checklistor – har vi verkligen tänkt på allt? – och de ger väl genomarbetade förslag till avtalstexter, vilket minskar risken för missförstånd.

Mallarna är friare än de allmänna bestämmelserna, för det enskilda avtalet kan parterna stryka och lägga till punkter efter behov.

Både ABSE09 och mallarna kan hämtas hem från www.apse.se. De får användas av alla som är intresserade.

Bilden ovan är från undertecknandet av ABSE09 i december 2009. Jan Åhlund, Holmen, Nils Broman, Norrskog och Ulf Sandström, vd SMF, håller upp champagne för att fira händelsen.

Från forskning till tillämpning

Med APSE kan parterna fokusera på sådant som skapar värde – inte på avtalens tekniska utformning.

Anna Furness-Lindén

Avtalspaketet för skogsentreprenad

Hösten 2007 tog Skogforsk kontakt med skogs företag och skogsentreprenörernas organisation SMF för en öppen diskussion kring en branschgemensam utveckling av skogsbrukets entreprenadavtal. Intresset visade sig vara stort och Skogforsk fick i uppdrag att samordna ett projekt som fick namnet Professionell upphandling.

Fem delar

Slutresultatet av projektet blev APSE, AvtalsPaketet för SkogsEntreprenad. Ett avtal som är skrivet enligt APSE-form innehåller fyra separata dokument: Kontrakt, uppdragsbeskrivning, checklista, ersättningar samt en hänvisning till Allmänna Bestämmelser för Skogsentreprenad (se faktaruta nedan).

De fyra första dokumenten är mallar, som är fria att använda, det går bra att stryka punkter som inte är relevanta och lägga till egna.

Det femte dokumentet, Skogsbrukets allmänna bestämmelser för skogsentreprenad, är branschens gemensamt förhandlade övergripande ”spelregler”. Det är låst och ska normalt lyftas in som det är i avtalet genom en hänvisning i kontraktet.

Allmänna Bestämmelser för Skogsentreprenad – ABSE09

I många branscher som arbetar med entreprenader finns generella avtal som ligger i botten för alla individuella avtal. De reglerar parternas ansvar, hur fakturering ska gå till, hur tvister ska lösas m.m. De är utvecklade och godkända av representanter för både köpare och säljare av entreprenadtjänster.

Tanken är att man inte ska behöva lägga tid och kraft på sådana återkommande frågor för varje enskilt avtal. Allmänna bestämmelser ger också en grundtrygghet för båda parter – man vet vad som gäller.

Allmänna bestämmelser finns t.ex. i byggbranschen, för fastighetsförvaltning och konsultuppdrag, men har hittills saknats i skogen.

Inom projektet Professionell upphandling tog en arbetsgrupp under 2008–2009 fram ett förslag till allmänna bestämmelser för skogsentreprenad. Gruppen bestod av jurister och skogliga tjänstemän från ett antal skogs företag. Förslaget förhandlades sedan mellan skogs företag och SMF och i december 2009 kom man i mål. Holmen Skog AB, Korsnäs AB, Mellanskog, Norra skogsägarna, Norrskog, SCA Skog AB,

Skogssällskapet, Sveaskog och SMF Skogsentreprenörerna skrev på ett avtal, där man ställde sig bakom de allmänna bestämmelserna, som fick namnet ABSE09. Dessa är primärt tänkta att vara en del i ett APSE-avtal, men de allmänna bestämmelserna kan också användas separat.

APSE-mallar

I projektet tillsattes också två arbetsgrupper som arbetade fram struktur och mallar för kontrakt samt de till kontraktet kopplade bilagorna uppdragsbeskrivning, checklista och ersättningar.

Det finns en uppsättning mallar för drivning, de täcker både gallring och slutavverkning. Dessutom finns det mallar för markberedning, plantering och röjning.

Mallarna är friare än ABSE09. De kan anpassas och ändras från fall till fall.

Fördelen med mallar är dels att de innehåller väl genomdiskuterade formuleringar, vilket minskar risken för otydlighet och missförstånd, dels att de i sig är en checklista så att man i sitt avtal verkligen har tänkt på ”allt”.

De fem delarna i ett APSE-avtal

1. Kontraktet + 2. Uppdraget + 3. Checklista + 4. Ersättningar + 5. ABSE09

Innehåller i princip bara parternas underskrifter och hänvisningar till bilagor enligt punkterna 2 till 5. Om parterna valt att avtala om något avsteg från ABSE09 ska det stå i kontraktet.

Beskriver entreprenaden, vad som ska göras, tidsplaner, leveransplaner m.m. Denna del är individuell för varje avtal och kan vara ganska detaljerad.

Här beskrivs entreprenörens företag, eventuella certifieringar, de anställdas utbildning, vilka oljor och bränslen man ska använda m.m. Denna del anknyter till stor del till dagens certifieringssystem.

Denna bilaga anger avtalad ersättning per kubikmeter eller hektar, eventuella tillkommande ersättningar för t.ex. grotanpassning och flyttar.

Allmänna bestämmelser för skogsentreprenad.

Bild från APSE:s hemsida. Den lila färgen är ett återkommande tema som skapar en identitet för APSE och sticker ut från allt det gröna i skogen.

Om ABSE09 – Allmänna bestämmelser för skogsentreprenad

De allmänna bestämmelserna inleds med begreppsförklaringar, sedan följer åtta kapitel:

1. Omfattning

Det första kapitlet reglerar vad som ingår i entreprenaden, hur man ska hantera motstridiga uppgifter i olika avtalshandlingar (kontraktet och

ABSE09 har t.ex. företräde framför uppdragsbeskrivningen).

2. Genomförande

Här regleras den löpande kommunikationen mellan parterna och hur traktordirektiv överlämnas. Här sägs också att maskiner och utrustning ska vara i gott skick och uppfylla myndigheternas krav.

3. Organisation

Under "Organisation" beskrivs bland annat hur arbetet ska ledas, arbetsmiljöfrågor, brandskydd och personalens utbildning.

Här finns också regler för underentreprenörer – sådan får enligt ABSE09 inte engageras utan beställarens medgivande.

4. Tider

I det här kapitlet sägs bland annat att entreprenören skyndsamt ska meddela beställaren om man inte klarar överenskomna leveranstider.

5. Ansvar och avhjälpande

Här beskrivs vem som ansvarar för maskiner och utrustning, vem som ansvarar för eventuella miljöbrott, ansvar inför tredje man etc. Kapitlet tar också upp i vilka lägen entreprenören är skyldig att avhjälpa fel och brister, försäkringsfrågor m.m.

6. Ekonomi

Under "Ekonomi" regleras frågor kring faktureringstider, vad som händer vid sen betalning m.m.

7. Hävning och frånträde

Här beskrivs hur avtalet kan hävas och vilka skadestånd som kan bli aktuella.

8. Tvist

Twister mellan parterna ska i första hand lösas av parterna själva i en förhandling enligt ABSE09. Mindre konflikter, upp till tolv prisbasbelopp, kan lösas i allmän domstol och konflikter upp till 25 prisbasbelopp i förenklad skiljedom. Konflikter därutöver hänskjuts till skiljedom.

Exempel. Mall för uppdragsbeskrivning Drivning

Mallen för uppdragsbeskrivning Drivning är ett redigerbart Word-dokument som kan laddas hem från APSEs hemsida.

För det enskilda avtalet är det vanligtvis mycket som inte är relevant. De delarna stryker man bara ur sitt dokument. Det kan t.ex. gälla gallringskvot i en entreprenad för slutavverkning.

För andra frågor fyller man i aktuella, avtalade siffror i mallen, t.ex. vilket maximalt köravstånd som ingår i priset.

Mallen är uppdelad i sex kapitel (det är samma kapitelindelning för mallarna för skogsvård).

1. Entreprenadens omfattning

Här behandlas t.ex. avtalade volymer, objektsstorlek m.m.

2. Tekniskt utförande

Här klargörs bl.a.

- vem som gör traktordirektiv och när det ska vara klart
- vem som gör planering och stickvägsplanering

- vem som ansvarar för förröjning
- acceptabel stubbhöjd
- eventuell stubbehandling
- hur man ska undvika markskador
- vad som gäller för kvarglömmt virke
- vem som städar upp när arbetet är klart.

3. Utrustning

Under denna punkt skriver man vilka krav som ställs på maskiner, fordonsdatorer, färgmärkning, GPS m.m.

4. Rapportering och kommunikation

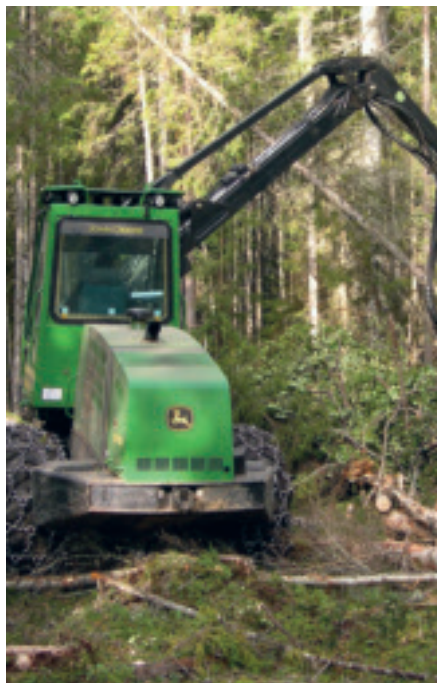
Här kan man skriva in hur skördarens och skotarens produktion ska rapporteras. Här kan man också reglera formerna för affärs- och utvecklingssamtal.

5. Organisation

Här skriver man in krav på kompetens, och utbildning, certifiering, hur frågan om underentreprenörer ska hanteras m.m.

6. Ekonomi

Detta kapitel reglerar faktureringsrutiner, vem som ska stå för olika sorters förbrukningsmaterial, eventuell prisjustering för drivmedelspriser m.m.

B

Finns på nätet

De allmänna bestämmelserna ABSE09 och mallar för kontrakt, uppdragsbeskrivning, checklista och ersättning kan laddas ner från www.apse.se. De är fria att användas av alla.

Där finns också information om aktuella utbildningar, en förteckning över de företag som står bakom APSE, länkar till allmänna bestämmelser i andra branscher, ett engelskt lexikon kopplat till entreprenader och mycket mer. Bilden till höger visar strukturen för ett avtal och hur man kan ladda ner dem.

Från forskning till tillämpning

Skogforsk har drivit utvecklingsprojektet, nu ska parterna hitta former för att förvalta och utveckla APSE och de allmänna bestämmelserna.

Systemet berör förstås inte redan påskrivna avtal, utan APSE-systematiken och de allmänna bestämmelserna fasas successivt in i takt med nya avtal tecknas.

För närvarande ordnas utbildningar i skolor, för entreprenörer och tjänstemän i systemet så att branschen blir bekant med innehållet.

Det är viktigt att branschen börjar använda APSE-paketet "skarpt". Då först kan man se vad som fungerar bra och vad som fungerar mindre bra och utifrån erfarenheterna efterhand förbättra de allmänna bestämmelserna och mallarna.

Anna Furness-Lindén

Utbildningsdag för entreprenörer i Lycksele i december 2009. Foto: Skogforsk

English

Contract templates plus Agreed Documents simplify forestry contracting

A new tool for simplifying the contracting process in forestry (APSE) has been completed under the Project on Professional Procurement. It consists partly of branch-wide negotiated general conditions — Agreed Documents — and partly of templates for use in individual contracts.

Agreed Documents that regulate contracting are to be found in many branches of industry. These regulations are concerned with such aspects as responsibility, claims for damages, warranties, insurance, and the resolving of conflicts. The Agreed Documents in an agreement are normally incorporated "as is" — and therefore do not require amendment or negotiation.

Under the current project, led by Skogforsk, a number of forest enterprises and the Forestry Contractors' Association have together formulated a set of Agreed Documents governing forestry contracting. These were agreed in December 2009, and were given the name of ABSE09. The idea is that the ABSE09 regulations shall be incorporated in all forestry contractor agreements in both logging and silviculture.

Templates were also produced in the project for specification of final felling, thinning, scarification, planting and cleaning. The templates perform a dual function: first, to act as a checklist (eg, "has everything been included?") and, second, to provide carefully worded proposals to reduce the risk of misunderstanding in the written contract.

The Agreed Documents and templates are freely available to download (www.apse.se), and ABSE09 in English will be available in the spring.

Keywords: Forestry contracting, Agreed Documents, contract templates, ABSE09.

Läs mer

Furness-Lindén, A. 2006. A-, B- eller C-entreprenörer? Strategiskt val för skogsbruket. Resultat nr 19 2006. Skogforsk.

Furness-Lindén, A. 2008. Affärsutveckling i relationen stor kund / liten leverantör. Redogörelse nr 1, 2008. Skogforsk.
Norin, K. & Furness-Lindén, A. 2008. Vägar till professionell upphandling av tjänster i skogsbruket. Redogörelse nr 7 2008. Skogforsk.

